

ZARZĄDZENIE

Dnia 15 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie radcy prawnego M. D.
obwinionego z art. 64 ust. 1 w zw. z art. 3 ust. 2 ustawy o radcach prawnych w zw.
z art. 6, 11 i 48 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego
na skutek sygnalizacji obrońcy w trybie art. 9 § 2 k.p.k.
o wznowienie z urzędu postępowania zakończonego postanowieniem Sądu
Najwyższego z dnia 27 marca 2025 r., sygn. akt II ZK 75/24
na podstawie art. 542 § 3 k.p.k.

zarządził:

stwierdzić brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 27 marca 2025 r. w sprawie o sygn. akt II ZK 75/24, Sąd Najwyższy w sprawie dyscyplinarnej obwinionego radcy prawnego M. D. oddalił kasację jako oczywiście bezzasadną, wniesioną przez obrońcę obwinionego od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z 21 lutego 2024 r., sygn. akt [...], utrzymującego w mocy orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z 26 kwietnia 2022 r., sygn. akt [...].

Pismem z 20 maja 2025 r. obrońca obwinionego, wskazując na zaistnienie uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., wniósł o rozważenie możliwości wznowienia postępowania prowadzonego przed Sądem Najwyższym z powodu nienależytej obsady sądu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W myśl art. 540 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k., postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem wznawia się, jeżeli:

1. w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa, a istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia;
2. po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody wskazujące na to, że:

a) skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze,

b) skazano go za przestępstwo zagrożone karą surowszą albo nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary albo też błędnie przyjęto okoliczności wpływające na nadzwyczajne obostrzenie kary,

c) sąd umorzył lub warunkowo umorzył postępowanie karne, błędnie przyjmując popełnienie przez oskarżonego zarzucanego mu czynu.

Postępowanie wznawia się na korzyść strony, jeżeli Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą przepisu prawnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie; wznowienie nie może nastąpić na niekorzyść oskarżonego (art. 540 § 2 k.p.k.). Z kolei zgodnie z treścią art. 540 § 3 k.p.k., postępowanie wznawia się na korzyść oskarżonego, gdy potrzeba taka wynika z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską. Dodatkowo szczególne podstawy wznowienia wskazane zostały w 540b oraz art. 542 § 3 k.p.k.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że w uchwale 7 sędziów z 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, Sąd Najwyższy stwierdził, że wznowienie postępowania na podstawie art. 542 § 3 k.p.k., w związku z ujawnieniem się jednego z uchybień

wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., może nastąpić tylko z urzędu, nie zaś na wniosek strony. Nie przekreśla to możliwości wykorzystania inicjatywy stron w celu skorygowania rzeczywistych uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. Zawsze pozostaje otwarta droga sygnalizowania organowi procesowemu uchybienia należącego do katalogu bezwzględnych przyczyn odwoławczych w celu jego ujawnienia, z którym to działaniem ustawa wiąże obowiązek podjęcia działania z urzędu. Pełne zastosowanie znajdzie tu instytucja przewidziana w art. 9 § 2 k.p.k., umożliwiająca stronom wystąpienie z wnioskiem o dokonanie czynności z urzędu. Natomiast w przypadku braku zaistnienia sygnalizowanego uchybienia, procedowanie w tym trybie nie wymaga wydania orzeczenia stwierdzającego, że wskazywana usterka nie występuje. Podobne stanowisko wyrażane było w wielu orzeczeniach Sądu Najwyższego zapadłych zarówno przed, jak i po wydaniu wspomnianej uchwały (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2005 r., II KO 59/04; z 8 czerwca 2005 r., IV KO 5/05; z 23 lutego 2010 r.; z 15 czerwca 2011 r., II KO 38/21; z 22 listopada 2012 r., V KO 83/16; z 16 lipca 2024 r., I KO 12/24).

Pismo obrońcy obwinionego radcy prawnego M. D. z 20 maja 2025 r., może być potraktowane jedynie jako sygnalizacja mogąca posłużyć do zainicjowania wznowienia postępowania z urzędu, w przypadku faktycznego zaistnienia bezwzględnych podstaw odwoławczych wskazanych w art. 542 § 3 k.p.k. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 lutego 2005 r., II KO 38/04).

Należy podkreślić, że instytucja wznowienia postępowania zaliczana jest do nadzwyczajnych środków zaskarżenia, a w literaturze podkreśla się, że instytucja ta jest oparta na założeniu, że jedynie w sytuacjach szczególnie rażących nie można pogodzić prawomocności i stabilności orzeczenia sądowego z prawidłowym wymiarem sprawiedliwości (zob. W. Kozielowicz, *Wznowienie postępowania dyscyplinarnego [w:] Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy*, Warszawa 2016, Lex online).

W złożonym wniosku wnioskodawca ani nie wskazał istnienia żadnej z przesłanek ujętych w art. 540 k.p.k., ani nie wskazał żadnej podstawy prawnej w oparciu o którą wywiódł swój wniosek.

W niniejszej sprawie brak jest przesłanek do wznowienia postępowania z urzędu. Sąd Najwyższy zwraca przede wszystkim uwagę, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego postanowienie o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej nie należy do kategorii prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie sądowe w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k. W świetle tego przepisu wznowienie dotyczyć może jedynie postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem, co oznacza, że o tym postępowaniu traktują wszystkie podstawy wznowieniowe, w tym także określone w art. 542 § 3 k.p.k., dotyczące wznowienia postępowania z urzędu. Oddalając kasację od wyroku Sąd Najwyższy orzeka o niezasadności tego środka zaskarżenia w sytuacji, w której wyrok kończący postępowanie w sprawie jest już prawomocny. Postępowanie kasacyjne jest postępowaniem nadzwyczajnym, zaś kasację wnosi się od prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie sądowe, które to orzeczenie podlega dyspozycji art. 540 § 1 k.p.k. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2023 r., I KZP 17/22 i przywołane tam orzecznictwo Sądu Najwyższego). Ma ono w pełni zastosowanie do postępowań dyscyplinarnych, w ramach, których istnieje możliwość wniesienia kasacji (zob. zarządzenia Sądu Najwyższego: z 18 listopada 2022 r., II ZO 62/22; z 26 marca 2025 r., II ZO 108/24).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[M. T.]

[r.g.]